

NEGERI TERENGGANU DARUL IMAN

UCAPAN BELANJAWAN

2024

MENERAJU ERA BAHARU TERENGGANU

Oleh:

YAB Dato' Seri Dr. Ahmad Samsuri bin Mokhtar
Menteri Besar Terengganu

Beautiful
Terengganu
Malaysia

Terengganu
Wajid . Berkat . Sejahtera

**UCAPAN
BELANJAWAN**

MENERAJU ERA BAHARU TERENGGANU

Oleh:
YAB Dato' Seri Dr. Ahmad Samsuri bin Mokhtar
Menteri Besar Terengganu

Dicetak oleh :

SYARIKAT PERCETAKAN YAYASAN ISLAM TERENGGANU SDN. BHD.
Gong Badak, 21300 Kuala Nerus, Terengganu Darul Iman.
Tel : 09-666 6652 / 8601 Faks : 09-666 0611

NEGERI TERENGGANU DARUL IMAN

UCAPAN BELANJAWAN TAHUN 2024

Oleh:

**YANG AMAT BERHORMAT
DATO' SERI DR. AHMAD SAMSURI BIN MOKHTAR
MENTERI BESAR TERENGGANU**

**KETIKA MEMBENTANGKAN RANG ENAKMEN PERBEKALAN 2024
DI DEWAN UNDANGAN NEGERI TERENGGANU**

27 NOVEMBER 2023

“MENERAJU ERA BAHARU TERENGGANU”

SENARAI KANDUNGAN

<i>Pendahuluan</i>	1
<i>Situasi Semasa</i>	2
<i>Anggaran Hasil & Perbelanjaan</i>	6
<i>Tema & Fokus Belanjawan 2024</i>	7
<i>10 Sasaran & Strategi Utama</i>	10
<i>Fokus 1:</i>	15
<i>Memperkukuh Keberkesanan Kerajaan</i>	15
<i>Fokus 2:</i>	17
<i>Mempelbagaikan Sumber Kekayaan</i>	17
<i>Fokus 3:</i>	26
<i>Menyejahterakan Kehidupan Rakyat</i>	26
<i>Penutup</i>	33

PENDAHULUAN

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْعَمَنَا بِنِعْمَةِ الْإِيمَانِ وَالْإِسْلَامِ
وَنُصَلِّي وَنُصَلِّمُ عَلَى خَيْرِ الْأَنْبَاءِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ
أَمَّا بَعْدُ

Yang Berhormat Dato' Yang di-Pertua,

Yang Berhormat Ahli-ahli Majlis Mesyuarat Kerajaan Negeri,

Yang Berhormat Ahli-ahli Dewan Undangan Negeri,

Yang Berusaha Ketua-ketua Jabatan dan Agensi,

Para pegawai dan kakitangan Kerajaan Negeri, semua tetamu, petugas media dan pemerhati yang dirahmati Allah SWT sekalian.

1. Pada hari yang penuh bermakna ini, marilah kita menadah tangan berdoa semoga Kebawah Duli Yang Maha Mulia Al-Wathiqu Billah Sultan Mizan Zainal Abidin Ibn Almarhum Sultan Mahmud Al-Muktafi Billah Shah, Sultan dan Yang Di-Pertuan bagi Negeri Terengganu Darul Iman serta segala jajahan takluknya

dan Kebawah Duli Yang Maha Mulia Sultanah Nur Zahirah, Sultanah Terengganu agar dilanjutkan usia dalam keafiatan dan senantiasa berada dalam limpahan rahmat dan keampunan Allah SWT serta dikurniakan petunjukNya.

2. Pada pagi ini, saya memohon untuk membentangkan di Dewan ini, Enakmen Perbekalan Tahun 2024 bagi menggunakan sejumlah wang daripada Kumpulan Wang Disatukan untuk perkhidmatan bagi tahun 2024. Butiran lengkap Enakmen ini adalah seperti yang terkandung dalam Buku Belanjawan 2024 Terengganu Darul Iman.

SITUASI SEMASA

Dato' Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Yang Berhormat,

3. Ekonomi global diunjurkan bertumbuh perlahan iaitu 3.0% pada tahun 2023 dan 2.9% pada tahun 2024. Keadaan ini antaranya disebabkan oleh jangkaan risiko berkaitan krisis hartanah di China, harga komoditi yang semakin tidak stabil dan tidak boleh dijangka serta perpecahan geopolitik dan peningkatan semula inflasi di peringkat antarabangsa.

4. Selari dengan itu, Bank Dunia juga turut menurunkan unjuran KDNK Malaysia daripada 4.3% kepada 3.9% bagi tahun 2023 disebabkan oleh permintaan domestik yang semakin merudum selain terkesan dengan kemerosotan ekonomi global. Kementerian Kewangan juga mengunjurkan ekonomi negara akan bertumbuh sekitar 4.0% bagi tahun 2023 dan 4.0% hingga 5.0% pada tahun 2024.
5. Pun begitu, saya optimis bahawa kita mempunyai potensi tersendiri untuk terus mengekalkan daya tahan ekonomi negeri kita. Pada tahun lalu, ekonomi kita bertumbuh 5.9% berbanding 3.7% pada tahun sebelumnya. Manakala kadar pengangguran meneruskan trend menurun selama tiga tahun berturut-turut iaitu kepada 3.6%.
6. Inflasi di negeri kita juga terus mereda dan antara yang terendah di negara ini iaitu 1.5% pada September 2023 berbanding 2.9% pada Disember tahun lalu. Keindahan alam semula jadi di negeri kita juga telah menarik 10.23 juta orang pelawat domestik berbanding hanya 3.7 juta orang pada tahun sebelumnya.

7. Kerjasama rasmi dan strategik melibatkan empat negeri; Terengganu, Kelantan, Kedah dan Perlis juga adalah peluang untuk mengoptimumkan perkongsian pelbagai sumber bagi mencapai kesejahteraan bersama.

Dato' Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Yang Berhormat,

8. Walaupun perubahan teraju Kerajaan Persekutuan sejak akhir November tahun lalu mencetuskan gangguan terhadap amalan federalisme sehingga memberikan kesan yang tidak sedikit kepada kelancaran pentadbiran Kerajaan Negeri, saya memberikan jaminan bahawa kita akan terus menghormati hak dan tanggungjawab seperti yang telah ditetapkan oleh Perlembagaan Persekutuan dalam mengukuhkan hubungan dan kerjasama antara negeri dan Persekutuan.

9. Pada masa yang sama kita juga mengharapkan agar Kerajaan Persekutuan turut menghormati tanggungjawabnya selaras dengan tuntutan Perlembagaan Persekutuan. Hal ini adalah soal asas dan prinsip, jika bersikap sebaliknya atas rasa curiga, ragu-ragu atau takut negeri menjadi maju dan kuat pula, ia adalah langkah ke belakang dalam membina sebuah negara Malaysia yang merdeka.

10. Ya, saya lebih sukakan pendekatan “bincang-bincang” sama ada secara formal atau tidak formal kerana kita semua sama ada negeri atau Persekutuan berdepan dengan tanggungjawab menjaga rakyat tanpa mengira fahaman atau undi parti politik dalam pilihan raya. Jangan sampai tindakan menyempitkan hasil royalti atau Dana Khas Kerajaan Persekutuan (DKKP) yang sedang berlaku ketika ini boleh menyebabkan mungkin akan ada rakyat Terengganu bangun dari “hibernasi” mereka sehingga boleh berjangkit ke seluruh negara dalam gelombang yang kita semua tidak tahu kesannya.

ANGGARAN HASIL & PERBELANJAAN

Dato' Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Yang Berhormat,

11. Dalam mendepani pelbagai cabaran yang telah saya nyatakan, Kerajaan Negeri komited untuk memastikan kedudukan kewangan berada dalam keadaan stabil untuk menyokong keperluan semasa dan masa hadapan kita semua.
12. Justeru, belanjawan berimbang yang saya bentangkan ini akan memperuntukkan sejumlah RM1.860 bilion untuk Perbelanjaan Mengurus termasuk RM500 juta caruman kepada Kumpulan Wang Pembangunan.
13. Di bawah **Perbelanjaan Mengurus**, sebanyak RM84.77 juta diperuntukkan bagi Perbelanjaan Tanggungan dan RM1.775 bilion bagi Perbelanjaan Bekalan iaitu sebanyak RM278.30 juta untuk Emolumen, RM251.48 juta untuk Perkhidmatan dan Bekalan, RM23.86 juta untuk Aset, RM1.220 bilion untuk Pemberian dan Kenaan Bayaran Tetap dan RM1 juta untuk Perbelanjaan Lain.

14. Di bawah **Perbelanjaan Pembangunan** pula, sebanyak RM425.19 juta (85.04%) diperuntukkan untuk Sektor Sosial; RM44.10 juta (8.82%) untuk Sektor Pentadbiran; dan RM30.71 juta (6.14%) untuk Sektor Ekonomi.
15. Manakala bagi **hasil** pula, Kerajaan Negeri menganggarkan sejumlah RM1.860 bilion iaitu sebanyak RM80.06 juta daripada Hasil Cukai, RM169.01 juta daripada Hasil Bukan Cukai dan RM1.610 bilion daripada Terimaan Bukan Hasil termasuk Dana Khas Kerajaan Persekutuan iaitu bayaran hasil petroleum.

TEMA & FOKUS BELANJAWAN 2024

Dato' Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Yang Berhormat,

16. Saya dengan rasa rendah diri amat berterima kasih atas kepercayaan yang diberikan kepada saya dan pasukan saya untuk terus memimpin kerajaan ini dalam "**Meneraju Era Baharu Terengganu**" bagi membina masa hadapan yang lebih cerah untuk negeri yang kita cintai ini.

17. Menuju era baharu ini, saya menggariskan 3 identiti yang mesti dimiliki oleh kerajaan, para pemimpin, pegawai dan penjawat awam serta seluruh rakyat.
- (1) Kerajaan Negeri mesti menjadi sebuah kerajaan yang lebih berkesan dengan memberikan perhatian dan prihatin dengan pelbagai pandangan, memperkemas dan meringkas bermacam-macam prosedur, serta menerima guna teknologi dalam lebih banyak perkara.
  - (2) Semua pemimpin dan pegawai kerajaan pula, bermula daripada saya sendiri, Ahli MMKN dan ADUN serta ketua-ketua jabatan mesti menjadi inspirasi kepada para kakitangan kerajaan dan seluruh rakyat; dengan menjunjung tinggi nilai integriti, *walk the talk* dan berhubung baik dengan semua. Para kakitangan kerajaan juga diingatkan supaya lebih kreatif dan inovatif dalam melaksanakan tanggungjawab agar perkhidmatan dapat disampaikan dengan lebih cekap dan cepat kepada rakyat.

- (3) Rakyat juga harus diperkasakan. Rakyat mesti bermaklumat, mengambil bahagian dalam isu-isu dan aktiviti kemasyarakatan serta menjadi lebih berdikari dengan keupayaan sendiri.
18. Era baharu yang kita mahukan untuk Terengganu tidak lain ialah pemimpin dan rakyatnya yang benar-benar memperhambakan diri kepada Allah SWT. Sumber kekayaan pula dinikmati oleh semua dengan penuh rasa syukur melalui pengagihan yang saksama dan pengurusan yang lestari. Pembangunan fizikal dan sosial berjalan seiring dan seimbang untuk memenuhi keperluan semasa dan tuntutan masa hadapan. Mudahnya, Terengganu menjadi contoh “negeri yang diredai Tuhan dan disegani orang”; adil, prihatin dan berkebakikan.
19. Justeru, belanjawan pada kali ini menunjang 3 fokus. Fokus pertama ialah **Memperkuh Keberkesanan Kerajaan**. Fokus kedua pula ialah **Mempelbagaikan Sumber Kekayaan**. Manakala fokus ketiga ialah **Menyjahterakan Kehidupan Rakyat**.

10 SASARAN & STRATEGI UTAMA

Dato' Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Yang Berhormat,

20. Saya ingin menggariskan 10 sasaran dan strategi utama untuk diusahakan dan dicapai oleh kita semua bagi tahun 2024, iaitu :

- (1) Dalam situasi pertumbuhan global dan nasional diunjur menyederhana pada tahun 2023 dan 2024, **KDNK Terengganu harus kekal mengembang antara 3.5% hingga 4.1%**. Subsektor perdagangan borong dan runcit mesti diperkukuh dengan pelbagai inisiatif pengupayaan perniagaan dan pembangunan usahawan. Subsektor makanan dan minuman serta penginapan pula mesti terus ditambah nilai menerusi pemerksaan industri pelancongan. Manakala, subsektor tanaman dan ternakan perlu diberikan lebih tumpuan dengan meningkatkan pengeluaran hasil, memperkukuh industri di peringkat sekunder dan tertiar serta melaksanakan strategi adaptasi dan mitigasi perubahan iklim supaya sektor pertanian dapat kembali bertumbuh positif.

- (2) Melahirkan lebih **ramai usahawan baharu yang berjaya; sekurang-kurangnya 80 orang menerusi pemerkasaan program pembangunan usahawan** dengan hasil jualan berjumlah sehingga RM4.2 juta sekali gus menyediakan lebih 200 peluang pekerjaan. Dana berjumlah RM19.2 juta yang telah diperuntukkan sejak 2019 menerusi TUGAS mesti dimanfaatkan sepenuhnya untuk membangunkan usahawan baharu di samping membantu lebih 1,000 usahawan sedia ada yang masih memerlukan sokongan.
- (3) Peluang dan penempatan pekerjaan perlu diselia dengan lebih bersepadu supaya **kadar pengangguran di negeri ini berada di paras sekitar 3.3% hingga 3.6%** sahaja. Justeru, kadar kebolehpasaran graduan juga perlu ditingkatkan antara 85% hingga 90% berbanding hanya 83.6% pada tahun 2021.
- (4) Industri pelancongan perlu diperkasakan dengan kepelbagaian produk, ketersediaan kemudahan dan pemuliharaan bermacam-macam sumber

jayanya untuk **menarik 13.2 juta pelawat domestik termasuk 4.5 juta pelancong**, iaitu 20% hingga 30% lebih ramai berbanding tahun lalu. Adalah dianggarkan perbelanjaan oleh pelawat domestik di negeri ini pada tahun hadapan bakal mencecah lebih RM3.8 bilion.

- (5) Rancangan dan usaha bagi menambah baik infrastruktur dan logistik di kesemua 28 kawasan perindustrian serta meneroka dan mengeksploitasi kelebihan di kawasan sempadan negeri dan stesen-stesen ECRL mesti dipergiatkan bagi merancakkan industri berorientasikan eksport dan domestik. Hal ini penting supaya **jumlah dan imbalan dagangan dapat ditingkatkan antara 5% hingga 7% berbanding pada tahun 2022** untuk mencipta lebih banyak peluang pekerjaan dan menyediakan ekosistem pelaburan yang lebih kompetitif. Momentum peningkatan nilai pelaburan melebihi 100% sepanjang 5 tahun lepas berbanding tempoh sama sebelumnya mesti dikekalkan.

- (6) Projek-projek kecil DUN perlu dilaksanakan mengikut senarai dan keutamaannya, spesifikasi dan jadual yang telah ditetapkan bagi memenuhi keperluan penduduk, menangani impak bencana dan memangkin pertumbuhan sosioekonomi setempat. **Peruntukan yang disediakan mesti dioptimumkan sepenuhnya.** Kemajuan projek-projek perumahan mampu milik juga mesti dipantau dan dikawal dengan lebih tegas supaya dapat disiapkan dan diagihkan pada waktu yang sepatutnya.
- (7) Institusi keluarga mesti terus diperkukuh kerana ia adalah nadi kesejahteraan masyarakat. Usaha untuk **meredakan kadar perceraian di bawah paras 1.5 bagi setiap 1,000 penduduk** perlu lebih aktif, terutamanya melibatkan pasangan berumur antara 32 hingga 40 tahun. Selari dengan itu, ikhtiar untuk mengurangkan bilangan penyalahguna dan penagih dadah, bilangan kes jenayah indeks dan jenayah syariah juga mesti dipergiatkan menerusi program kesedaran, aktiviti penguatkuasaan dan tindakan undang-undang.

- (8) Menjelang Ogos tahun hadapan, atlet-atlet kita mesti dipersiapkan fizikal, mental dan moral mereka ke tahap yang terbaik supaya kita dapat kembali **merampas gelaran juara keseluruhan pada temasya SUKMA 2024** nanti. Sejarah manis yang pernah kita nikmati sebelum ini mesti ditempa semula.
- (9) Rencana untuk **menambah hasil cukai dan hasil bukan cukai sebanyak 10% setahun** mesti dilaksanakan dengan lebih strategik, agresif dan bersepadu. Bukan sahaja sumber hasil sedia ada perlu dioptimumkan, sumber hasil baharu juga mesti diteroka dan dibangunkan bermula dari sekarang. Kita hanya akan lebih berdaya tahan jika mempunyai hasil daripada sumber sendiri yang diurus secara lestari.
- (10) Semua jabatan dan agensi, badan berkanun dan pihak berkuasa tempatan perlu **mencapai tahap kepuasan pelanggan melebihi 90% dan 90% aduan yang dikemukakan juga mesti diselesaikan dalam tempoh 15 hari bekerja.**

Peraturan dan prosedur berkaitan juga mesti ditambah baik bagi meningkatkan kecekapan perkhidmatan.

21. Suka saya tekankan bahawa semua sasaran dan strategi yang saya gariskan ini tidak terhad hanya untuk portfolio atau jabatan dan agensi tertentu sahaja. Sebaliknya, pelbagai pihak mesti saling bekerjasama untuk menjayakannya termasuklah menggerakkan sepenuhnya potensi 4 negeri iaitu Terengganu, Kelantan, Kedah dan Perlis menerusi gugusan SG4.

Dato' Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Yang Berhormat,

FOKUS 1:

MEMPERKUKUH KEBERKESANAN KERAJAAN

22. Sebagaimana yang pernah saya sebutkan sebelum ini, fungsi semak dan imbang kepada kerajaan tanpa pembangkang ini perlu dan boleh berjalan dengan berkesan melalui pelbagai kaedah.

23. Kumpulan *backbenchers* mesti **kritis dalam mengemukakan pandangan** terhadap dasar dan program kerajaan serta berperanan lebih **progresif dengan mengemukakan usul atau rang enakmen** yang bersesuaian. Justeru, *backbenchers* perlu proaktif **mengadakan sesi libat urus dengan pelbagai pihak termasuklah parti pembangkang dan NGO.**
24. **DUN Belia pula perlu diperhebat fungsinya** supaya lebih efektif dalam meremajakan pentadbiran kerajaan dan perjalanan DUN Terengganu. Ahli-ahli DUN Belia dan para peserta **Akademi Al-Fateh** mesti dibangunkan keupayaan mereka dalam aspek kepimpinan, pengurusan serta penyelidikan dan pembangunan polisi.

Dato' Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Yang Berhormat,

25. Kerajaan juga akan menubuhkan **Majlis Ekonomi Digital dan Pendigitalan Negeri Terengganu** untuk memacu penggubalan, pelaksanaan dan pemantauan **Rangka Tindakan Ekonomi Digital Terengganu** serta melakukan transformasi digital dalam sistem penyampaian perkhidmatan melalui pelaksanaan **projek e-Government.**

26. Bagi meningkatkan akauntabiliti belanjawan pula, **sistem TDI Budget Monitor** akan diperkenalkan untuk melapor status program dan projek masing-masing yang diumumkan dalam setiap ucapan belanjawan. Orang awam juga boleh mengakses sistem ini bagi memantau pelaksanaan dan keberhasilan setiap inisiatif tersebut.
27. Penggunaan **Terengganu Pay** iaitu gerbang bayaran rasmi Kerajaan Negeri akan diperluas ke lebih banyak jabatan dan menerusi kios mudah alih berserta terminal pembayaran elektronik bagi memudahkan akses kepada pengguna.

Dato' Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Yang Berhormat,

FOKUS 2:

MEMPELBAGAIKAN SUMBER KEKAYAAN

28. Kerajaan komited untuk mempelbagaikan sumber hasil. Jawatankuasa Peningkatan Hasil dan Perbelanjaan Hemat Negeri Terengganu sedang mempertimbangkan pelaksanaan langkah-langkah perlu bagi menambah hasil sekali gus menjamin kestabilan kedudukan kewangan negeri. Ini termasuk dengan **menambah**

baik aspek perundangan berkaitan kuasa mengutip hasil dan *best practice* di semua pusat tanggungjawab hasil. Jawatankuasa ini juga sedang **memperincikan pelan strategik bagi mengoptimumkan sumber sedia ada dan meneroka sumber baharu**. Antara tumpuannya ialah menyemak semula sumber hasil cukai dan hasil bukan cukai serta mendapatkan pulangan tunai daripada badan-badan berkanun dan GLC.

29. **Pindaan kadar dan pengenalan baharu bayaran pejabat (*office fee*)** berkaitan urusan PTG akan dikuatkuasakan secara berperingkat bermula awal tahun hadapan. Pada masa sama, PTG juga sedang **mengkaji pindaan cukai tanah** untuk dikuatkuasakan pada tahun seterusnya. Kerajaan merasakan pindaan-pindaan ini adalah wajar memandangkan kadar ini tidak pernah dipinda sejak lebih 35 tahun lalu berbanding negeri-negeri lain.
30. Walau bagaimanapun, kerajaan akan memastikan bahawa pelaksanaan kadar baharu ini nanti tidak membebankan rakyat dan adil kepada semua pihak; seperti dengan memberikan pengecualian tertentu kepada golongan miskin.

31. Sebagai negeri yang mempunyai deposit nadir bumi terbesar di negara ini iaitu lebih 7.18 juta tan metrik, rancangan bagi membangunkan industri ini dan mengekalkan rantaian nilainya di negeri kita akan dibuat dengan teliti menerusi **penyediaan dasar dan model perniagaan yang komprehensif dan kompetitif**. Ini penting bagi menjamin pulangan hasil yang maksimum kepada negeri, menggalakkan pelaburan dan menyediakan peluang pekerjaan untuk rakyat.
32. Selain itu, Majlis Mineral Unsur Nadir Bumi Negeri Terengganu yang bertanggungjawab dalam perkara ini juga akan **menilai peluang dan cabaran daripada pengenalan Dasar Mineral Negara baharu dan prosedur operasi standard** oleh Kerajaan Persekutuan nanti supaya kepentingan negeri ini sentiasa dilindungi.
33. Tenaga boleh diperbaharui adalah *game changer* untuk Terengganu mempelbagaikan sumber hasilnya. Bagi memanfaatkan ketersediaan pelbagai sumber yang kita miliki ini, **Pelan Induk Teknologi Hijau (PITiH)** akan dirangka bagi merealisasikan hasrat kita untuk menjadi antara pengeluar utama tenaga boleh diperbaharui di negara ini.

Dato' Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Yang Berhormat,

34. Kerajaan akan terus merancakkan industri pelancongan dengan **penganjuran pelbagai program dan memperkasakan pelancongan alam semula jadi** menerusi acara bertaraf antarabangsa seperti *Kenyir Geopark Trails*, *4x4 Challenge* dan sebagainya.
35. Bagi menghidupkan pelancongan, kebudayaan dan kesenian negeri kita, semua pertubuhan berkaitan di peringkat daerah akan bernaung di bawah **Jawatankuasa Tindakan Pelancongan dan Kebudayaan Negeri Terengganu**.
36. Selain dari itu, program lain seperti **penganjuran sukan air, promosi batik dan songket asli, tambah baik Tourism Information Centre, penyelenggaraan kemudahan pelancongan di setiap daerah, naik taraf infrastruktur jeti-jeti di Pulau Redang, Pulau Perhentian dan Pulau Kapas** akan dilaksanakan.

Dato' Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Yang Berhormat,

37. Bagi menggalakkan gaya hidup sihat menerusi aktiviti sukan dan kecergasan, program **Sukan untuk Semua** dan **Fit is Sunnah** akan diteruskan. Selain itu, program **Monsoon Run** dan **Terengganu Beach Festival** akan turut dianjurkan.
38. Tambahan pula, sesuai dengan jolokan *Land of Cyclists*, promosi dan aktiviti berbasikal di negeri ini juga akan turut dipergiatkan.
39. Selain itu, Kerajaan Negeri juga akan **menyelenggara dan membaik pulih kemudahan sukan** termasuk 40 gelanggang futsal di seluruh negeri.

Dato' Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Yang Berhormat,

40. Seiring dengan peningkatan permintaan terhadap beras tempatan pada masa ini, usaha bagi menambah pengeluaran padi di Negeri Terengganu akan dipergiatkan dengan **menaik taraf infrastruktur dan tanah sawah luar jelapang seluruh negeri**.

41. Tanah-tanah rizab yang masih terbiar pula akan dioptimumkan penggunaannya menerusi **pembangunan Taman Kekal Pengeluaran Makanan, padang ragut dan Zon Industri Akuakultur.**
42. Program **CSR Tani, CSR Ternakan dan CSR Perikanan** pula akan diteruskan. Pada masa yang sama, **program galakan dan pemerksaan usahawan industri tani** juga akan dipergiatkan.
43. Selain itu, program **DIY permanian beradas, pemotongan daging premium, kursus cantuman anak pokok, *certificate of competency* dan latihan pengendalian dron** turut akan dilaksanakan sekali gus bakal membuka peluang kerjaya baharu kepada para belia.
44. **Pembangunan penternakan lembu pedaging dan kambing tenusu** juga akan diberikan fokus bagi meningkatkan lagi pengeluaran hasil ternakan di negeri ini.
45. Susulan peningkatan pendaratan ikan marin dan pengeluaran hasil akuakultur sebanyak 9.9% dan 13.06% masing-masing pada tahun 2022, kerajaan akan menambah peruntukan bagi **pembangunan**

tukun tiruan dan unjam. Selain itu, kerajaan juga bakal mengoptimumkan **pengoperasian Pusat Pembenihan Ikan Marin di Limau Nipis, Setiu.**

Dato' Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Yang Berhormat,

46. Kerajaan juga akan meneruskan program **galakan dan promosi pelaburan** ke negeri kita antaranya menerusi prospektus pelaburan diyakini; penyertaan dalam ekspo dan misi berkaitan pelaburan di dalam dan luar negeri bersama dengan pelbagai agensi; dan penganjuran **Terengganu Investment Day**. Kerjasama dengan agensi Persekutuan seperti MIDA dan ECERDC akan terus diperkukuh bagi menjayakan usaha-usaha ini termasuklah menggerakkan rangkaian SG4.
47. **Dasar Pembangunan Pelaburan Perindustrian Negeri Terengganu** akan diperkenalkan untuk memandu kita dalam membangunkan industri dan menarik pelaburan berimpak tinggi; memperluas hubungan dagang dengan pelbagai negara; serta mengukuhkan kedudukan negeri kita dalam rantaian nasional dan global.

48. Kerajaan Negeri juga menyokong usaha Kerajaan Persekutuan dalam membangunkan industri kenderaan elektrik (EV) dan menggalakkan penerimaan rakyat terhadap penggunaannya. Justeru, kita bersedia **menjadi salah satu destinasi pilihan utama bagi pembinaan stesen pengecasan EV** di negara ini.
49. Tambahan pula, kerajaan akan **membangunkan dan menaik taraf kawasan-kawasan perindustrian** terutamanya di Kuala Nerus, Dungun, Kemaman dan Hulu Terengganu. Selain itu, kerajaan juga dalam usaha mengenal pasti **tapak untuk dibangunkan *green industrial park*** di kawasan utara Terengganu, terutamanya di kawasan berhampiran dengan stesen ECRL untuk memudahkan perkhidmatan penghantaran kargo.

Dato' Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Yang Berhormat,

50. Beberapa **projek baharu juga akan dilaksanakan di sebahagian kawasan Taman Ilmu** yang masih belum dibangunkan. Antaranya ialah pembinaan bangunan komersial serta perumahan mampu milik dan komersial yang akan menjadi *catalyst* kepada pembangunan akan

datang dan pertumbuhan sosioekonomi setempat. **Galakan bagi mewujudkan lot-lot kedai di kawasan perumahan yang baharu** juga akan dibuat menerusi beberapa pendekatan.

51. Kerajaan juga akan **membangunkan kios perniagaan, menaik taraf gerai makan di Pantai Teluk Mak Nik dan membina 4 unit rumah kedai di Kampung Pasir Gajah, Kemaman** serta menyediakan papan tanda di tempat-tempat utama perusahaan kecil dan sederhana.
52. Kerajaan juga akan menggiatkan **promosi, latihan dan pembangunan usahawan** bagi menambah pendapatan dan mengembangkan lagi perniagaan termasuklah menyediakan peluang kepada para usahawan menjalani **Latihan Halal Industry Fundamentals dan Malaysian Halal Certification**.
53. Selain itu, kerajaan juga akan membangunkan sebuah **pangkalan data usahawan dan perniagaan** yang lengkap dan bersepadu terutamanya bagi menyokong usaha mendigitalisasikan dan mengukuhkan rangkaian supaya lebih kompetitif.

54. Bagi membantu golongan pencari kerja dan juga usahawan mendapatkan maklumat berkaitan peluang pekerjaan dan perniagaan, kerajaan akan **memperluas sistem S@mpai**, memperkasakan **Pusat Cari Kerja** dan meneruskan penganjuran **Karnival Kerjaya Negeri Terengganu**.
55. Selain itu, **Program Jaya Diri** dan **Program Home Manager** akan diteruskan khusus bagi menyokong golongan wanita terutamanya ibu tunggal untuk meningkatkan taraf hidup.

Dato' Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Yang Berhormat,

FOKUS 3:

MENYEJAHTERAKAN KEHIDUPAN RAKYAT

56. Slogan “Indahnya Hidup Bersyariat” akan terus diterjemahkan dengan pelbagai pendekatan demi melahirkan masyarakat yang faham dan beramal dengan agama serta menjadi pembela agama.

57. Masjid selain menjadi pusat ibadah, ia akan **diperkasakan sebagai pusat ilmu dan aktiviti kemasyarakatan**. Bahkan, di masjid jugalah hal ehwal pentadbiran kampung dijalankan.
58. Selain meneruskan kerja-kerja **menyelenggara dan menaik taraf masjid-masjid** sedia ada di seluruh negeri, kerajaan juga akan melaksanakan kerja-kerja awal pembinaan **masjid negeri yang baharu** berkonsepkan *smart township mosque* dan menjadi pusat bagi Bandar Baru Bukit Besar.
59. Program-program dakwah selain untuk meningkatkan penghayatan beragama dalam kalangan masyarakat, ia juga akan diperkasakan untuk **menarik lebih ramai pengunjung menerusi konsep pelancongan dakwah**. Majlis ilmu, sambutan hari kebesaran Islam, kempen kesedaran perjuangan umat Islam serta tapak dan mercu tanda sejarah Islam di negeri ini akan disinergikan sebagai produk pelancongan dan dimasukkan dalam *Calendar of Events 2024*.

Dato' Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Yang Berhormat,

60. Kerajaan sentiasa serius untuk memperkasakan pelaksanaan syariah di negeri kita. Oleh itu, **Mahkamah Utama Syariah akan diwujudkan sebagai mahkamah tertinggi syariah** di negeri ini. Selari dengan itu, aspek perjawatan, ketersediaan infrastruktur, pindaan enakmen yang berkaitan dan pengupayaan penguatkuasaan akan diberikan perhatian oleh kerajaan.
61. Program **wacana melibatkan pakar dan usaha meningkatkan kesedaran awam** akan terus dipergiatkan menerusi program seperti Itqanul Muluk dan Seminar Perundangan Islam.

Dato' Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Yang Berhormat,

62. Dalam melahirkan generasi yang berjati diri dan berintegriti, program-program pembangunan insan yang dilaksanakan di negeri kita mesti diselaraskan dan dipandu berdasarkan **Modul Itqan Insani**.

63. Selain itu, **Majlis Penasihat Pendidikan Negeri Terengganu** juga akan ditubuhkan untuk memandu dasar dan rancangan bagi memacu kecemerlangan pendidikan bermula peringkat prasekolah sehinggalah ke peringkat pendidikan tinggi.
64. Bagi menggalakkan sesi pembelajaran dan pengajaran lebih interaktif serta menambah minat pelajar kepada sains dan teknologi, kerajaan akan meneruskan program **Terengganu Sejahtera Brilliant Kids (TS Kids)** di semua TASKA di bawah YPKT dan akan menganjurkan **Festival Sains, Teknologi dan Inovasi (FeSTI 2024)**.
65. Selain meneruskan **pengoperasian SRIDI dan SMIDI**, kerajaan juga menyediakan peruntukan bagi **menyelenggara SRIDI Kota Putera, SRIDI Permaisuri dan SRIDI Paka**.
66. Bagi membangunkan generasi yang menghayati nilai hidup Islami, berkepimpinan dan berdikari serta bagi menangani gejala sosial dalam kalangan remaja dan belia, program **Generasi Islah Falah Terengganu Ingatlah Sayang dan Super Syabab** serta **Fityah Terengganu** akan diperhebatkan lagi penganjurannya.

67. Institusi kekeluargaan pula akan dimantapkan menerusi penganjuran **Karnival Keluargaku Syurgaku (K-Jannati)**, program **Kem Keibubapaan Hebat (KEMAH 2024)** dengan kerjasama LPPKN, program **pasca perkahwinan, perkhidmatan sokongan psikososial dan kesihatan mental**.
68. Khusus untuk golongan wanita pula, pelbagai **program pembangunan wanita** akan dilaksanakan di samping **program pemeriksaan mamogram dan pap smear secara percuma** akan diteruskan.
69. Selain itu, **Konvensyen Suri Sejahtera (SURI 2024)**, **Bengkel Wanita Sejahtera (BEST 2024)**, **Spa Suri Sejahtera dan Sis Beauty Fitness (SIS BE-FIT)** juga akan dilaksanakan.

Dato' Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Yang Berhormat,

70. Kerajaan akan terus berusaha untuk membawa pelbagai inisiatif berkebajikan kepada rakyat, walaupun kita berdepan dengan tekanan dari luar Terengganu. Selain akan ditambah baik kaedah pelaksanaannya, program **Lesen Motosikal Terengganu Sejahtera, Wad**

Kelas Tiga Percuma, Kad Sejahtera, pengecualian cukai pintu, air percuma, Biasiswa Skim Pelajar Cemerlang, Walimatul Urus Perdana, Bantuan Input Pertanian, Skim Bantuan Modal Tani, Tabung Bencana Pertanian dan Tabung Darul Iman juga akan diteruskan.

71. Kerajaan juga merancang untuk membina sebanyak **160 unit rumah mampu milik di Bandar Baharu Tembila, Besut**. Di samping itu, kerja-kerja menyediakan infrastruktur seperti perparitan bagi setiap pemajuan perumahan akan datang turut diberikan perhatian. Kepelbagaian reka bentuk dan spesifikasi rumah akan ditambah baik dengan **memperkenalkan 2 variasi baharu iaitu Town House RAHMAN dan Rumah Belia RAHMAN. Projek Perumahan Terengganu Sejahtera** bagi membina dan membaik pulih rumah golongan B40 yang terpilih juga akan diteruskan.
72. Bagi menggiatkan lagi pemajuan perumahan di negeri ini, kerajaan juga akan **memperkemas Dasar Pembangunan Perumahan Rumah Mampu Milik (RMM) Melalui Penswastaan; menambah**

baik perjanjian dengan pemaju bagi melindungi kepentingan negeri dan rakyat kita; serta **memantau dan menyelia dengan rapi kesemua projek kerajaan dan swasta** melibatkan 13,989 unit rumah yang dalam pembinaan dan perancangan ketika ini.

73. Melalui kerjasama dengan Kerajaan Persekutuan pula, Kerajaan Negeri juga berhasrat untuk meneruskan **Program Penempatan Semula Nelayan** bagi membina 200 unit rumah lagi di Kemaman dan Setiu. Selain itu, satu lagi PPR baharu melibatkan 150 unit rumah akan dibina iaitu **PPR Jeram, Kuala Terengganu. Projek Pemajuan Kawasan Benting Lintang** melibatkan pembinaan sebanyak 100 unit rumah dan **Projek Pemajuan Kawasan Tempinis** melibatkan kerja-kerja pembangunan tanah untuk dijadikan kawasan perumahan juga akan dilaksanakan.
74. Kerajaan akan terus melaksanakan **projek-projek kecil di DUN seluruh Terengganu, projek berkaitan penjana ekonomi dan pembangunan pertanian, menaik taraf dan membaiki premis dan fasiliti kerajaan, menyelenggara dan menaik taraf**

retikulasi paip dan loji rawatan air serta program bagi mengurangkan kadar kehilangan air tidak terhasil (NRW).

75. Kerajaan juga akan melaksanakan **Kajian Rangka Tindakan Bandar Pintar Negeri Terengganu, menambah baik perkhidmatan pembersihan awam dan sisa pepejal** serta menjayakan agenda **bandar bersih** antaranya melalui penganjuran pertandingan kebersihan di setiap daerah.

PENUTUP

Dato' Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Yang Berhormat,

76. Sasaran telah saya tetapkan. Strategi pun sudah saya nyatakan. Rancangan tindakan pun selesai saya bentangkan. Tiga identiti yang saya gariskan di awal ucapan ini mesti benar-benar menjadi budaya dan imej kita sekali gus sebagai pemboleh daya yang malar segar untuk kita menjayakan kesemua inisiatif belanjawan ini seterusnya merealisasikan “Terengganu Maju, Berkat, Sejahtera”.

77. Dalam suasana politik, ekonomi dan sosial yang semakin beragam, sudah pastilah cabarannya juga semakin besar. Kita mesti terus bersama, sentiasa bersikap positif dan optimis dalam mendepani suasana yang menguji ini supaya ia semakin menguatkan kita; bukan melemahkan. Adilnya Allah, setiap masalah disusulkan dengan penyelesaiannya. Syaratnya, kita bertakwa kepadaNya.

وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا

“...dan sesiapa yang bertaqwa kepada Allah (dengan mengerjakan suruhanNya dan meninggalkan laranganNya), nescaya Allah akan mengadakan baginya jalan keluar (dari segala perkara yang menyusahkannya).” *(At-Talaaq, 65:2)*

Yang Berhormat Dato' Yang di-Pertua,

Saya mohon mencadang.

Sekian.

NEGERI TERENGGANU DARUL IMAN